

Odnos privatnih i javnih ekonomskih učilišta

Ognjan, Andrea

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:543624>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

ANDREA OGNJAN

ODNOS PRIVATNIH I JAVNIH EKONOMSKIH UČILIŠTA

Završni rad

Pula, 2016.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

ANDREA OGNJAN

ODNOS PRIVATNIH I JAVNIH EKONOMSKIH UČILIŠTA

Završni rad

JMBAG: 0303034642, redoviti student

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Obrazovna politika

Mentor: Prof.dr.sc. Marija Bušelić

Pula, veljača 2016.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana studentica _____, kandidat za prvostupnika _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student:

U Puli, _____

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	6
1.1. Predmet istraživanja	6
1.2. Cilj istraživanja.....	7
1.3. Metode istraživanja.....	7
1.4. Struktura rada	7
2. ULOGA VISOKOG OBRAZOVANJA U SUVREMENOM DRUŠTVU	9
2.1. Stvaranje koncepta i pristupi kvalitete u visokom obrazovanju	9
2.2. Društveni trendovi u visokom obrazovanju.....	10
3. VISOKA UČILIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ	12
3.1. Javno ekonomsko učilište – Sveučilište u Zagrebu	17
3.2. Privatno ekonomsko učilišta – Veleučilište VERN.....	20
4. KVALITETA STUDIRANJA NA PRIVATNIM I JAVNIM EKONOMSKIM UČILIŠTIMA.....	24
5. STRATEGIJA SEGMENTACIJE U VISOKO EKONOMSKOM OBRAZOVANJU.....	25
6. KARAKTERISTIKE I RAZLIKE JAVNIH I PRIVATNIH EKONOMSKIH UČILIŠTA	27
7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	31
8. ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	35
POPIS SHEMA, TABLICA I GRAFIKONA.....	38
SAŽETAK.....	39
SUMMARY	40

1. UVOD

1.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživačkog rada jest odnos između privatnih i javnih ekonomskih učilišta, promatranog kroz prizmu njihovog djelovanja i upravljanja.

Obrazovanje visokih učilišta smatra se glavnim inputom razvoja pojedinaca te cjelokupnog društva. Značajan efekt se ostvaruje kroz rastući broj obrazovanih pojedinaca na tržištu rada. No, visoko obrazovanje osim na razini društva, značajan je pokretač napretka cjelokupnog gospodarstva u zemlji. Kada bi željeli društvo restrukturirati na višu razinu blagostanja, morali bi promijeniti strategiju upravljanja visokih učilišta te jačati njihovo djelovanje na zadovoljavanje pripadajućih korisnika. U tom kontekstu, radi se o financijskim sredstvima putem kojih visoka učilišta terete svoje dionike. Država uzima sve više novaca od građana s nastojanjem ispunjavanja neformalnih interesa te dovodi do velikih izdataka i troškova u društvu. Umjesto da štedi sredstva za blagostanje svojih građana ona ima suprotan efekt djelovanja, želi uzeti više novaca i ostati nekvalitetna u svom upravljanju. Ovakav sustav postaje neadekvatan te se sve više proteže pitanja: „Kolika je uopće kvaliteta visoko obrazovanog sustava koje se danas nudi studentima na studentskom tržištu?“ Odgovor na ovo pitanje nastoji se obrazložiti kroz cjelokupnu tematiku rada.

Osim navedenog, posebno treba izdvojiti poziciju i stanje ekonomskih fakulteta. Današnja pozicija visokih ekonomskih učilišta postaje neusklađena s tržištem. Naime, sve veća potražnja za ekonomskim usmjerenjem dovela je javna (državna) učilišta u zapletenu mrežu konkurencije. Ekonomska učilišta gotovo su jedine sveučilišne sastavnice koje su iz godine u godinu suočene s izuzetno velikom konkurencijom privatnih ekonomskih učilišta. Takva struktura obrazovanja promijenila je poziciju i ulogu javnih ekonomskih fakulteta. Danas na studentskom tržištu postoji svega nekoliko javnih ekonomskih fakulteta koji su sastavnice državnih sveučilišta te u više desetaka visokih učilišta koje su u privatnom vlasništvu visokog obrazovanja. Obzirom na ekspanzivan broj upisnih kvota na ekonomskim učilištima dovodi do pada cjelokupnog visokoobrazovanog sustava. Prilikom završetka svog visoko obrazovnog sustava, studenti se kontinuirano susreću s poteškoćama u zapošljavanju na tržištu rada, ali ne zbog smanjene gospodarske aktivnosti i mogućnosti potražnje za radom, već kao glavni uzrok ističe se manjak radnog iskustva i praktičnih vještina rada mladih prilikom završetka studija.

1.2. Cilj istraživanja

U skladu s predmetom istraživanja određen je i cilj istraživanja temeljen na odnosu kvalitete i učinkovitosti obrazovnog sustava na razini privatnih i javnih ekonomskih učilišta. Stoga je cilj ovog rada utvrditi potrebe tržišta rada za ekonomskom naobrazbom na razini sveučilišne i veleučilišne vertikale. Na temelju analiziranja privatnih i javnih učilišta, također cilj je ukazati na karakteristike i razlike ovih obrazovnih sastavnica.

Pokušat će se obrazložiti jesu li privatna ekonomska učilišta odraz pozitivnog ili negativnog djelovanja na tržištu visokog obrazovanja u odnosu na postojeća javna (državna) učilišta. Na temelju definirane hipoteze nastojat će na samom kraju rada formulirati svoje zaključke.

1.3. Metode istraživanja

U ovom radu na temelju postavljenih ciljeva koristit će se adekvatne metode znanstveno-istraživačkog rada koje su primjerene istraživanjima u društvenim znanostima. Metode korištene prilikom izrade ovog rada biti će: induktivna i deduktivna metoda, metoda klasifikacije, metoda analize i sinteze te komparacije.¹

1.4. Struktura rada

Cjelokupan rad bit će podijeljen na sedam cjelina, uključujući uvod i zaključak odnosno kritički osvrt na zadanu tematiku rada.

U uvodnom dijelu rada navesti će se predmet samog rada odnosno istraživanja te osnovna svrha i odrediti će se ciljevi značajni prilikom pisanja rada. Nadalje, navest će se korištene metode za provedbu istraživanja društvenog rada.

Prvo poglavlje odnosi se na značajke i ulogu obrazovanja u suvremenom društvu. Za stvaranje društva znanja kao važne odrednice napretka gospodarstva, potrebno je obrazovano stanovništvo. Na temelju pristupa obrazovanja kao važne odrednice u suvremenom društvu

¹ Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela, Sveučilište u Rijeci, Rijeka

objasnit će se koncepti i pristupi kvaliteti visokog obrazovanja. Unutar tog poglavlja pojasnit će se organizacijski oblici koji bi unaprijedili obrazovni sustav te promjene koje su se do danas, značajno odrazile na strukturu visokoobrazovnih institucija.

Treće poglavlje će se bazirati na visokim učilištima u Hrvatskoj. U tom kontekstu, naglasak će biti stavljen na odnos privatnih i javnih učilišta. Kao primjer navest će se prvo i najveće visokoobrazovano javno ekonomsko učilište u Hrvatskoj, Sveučilište Zagreb te privatno veleučilište VERN, također sa sjedištem u Zagrebu.

U četvrtom poglavlju ukratko će se opisati kvaliteta studiranja na privatnim i javnim ekonomskim učilištima.

Peto poglavlje bavi se problemom segmentacija tržišta kao važne odrednica visokog ekonomskog obrazovanja.

Unutar šestog poglavlja dat će se prikaz nastanka i navest će se karakteristike privatnog (državnog) i javnog ekonomskog učilišta.

Posljednje, sedmo poglavlje dat će kratak osvrt na istraživačku metodologiju gdje će se iznijeti temeljni rezultati na temelju teorijskog i istraživačkog djela u analizi studenata javnih i privatnih ekonomskih učilišta.

U završnom dijelu slijedi zaključak koji daje kritički osvrt na cjelokupnu tematiku rada koja je proizašla iz teorijskog i istraživačkog dijela. Unutar zaključnog dijela dat će se preporuke za učinkovitiju provedbu visokog obrazovanja s osvrtom na ekonomska učilišta u Republici Hrvatskoj.

Na kraju rada će biti priložen izvor literature te popis tablica, shema i grafova.

2. ULOGA VISOKOG OBRAZOVANJA U SUVREMENOM DRUŠTVU

Današnje društvo nalazi se na značajnoj prekretnici iz industrijskog društva u informacijsko društvo i društvo znanja, tzv. moderno društvo gdje sve veću ulogu ima splet tehnologije i znanja. U suvremenom društvu obrazovanje postaje odlučujući faktor napretka temeljeno na gospodarskom, društvenom i kulturnom okruženju. Obrazovanje današnjice sve se više implicira s gospodarskim razvojem gdje postoji sve veća spoznaja o međusobnoj ovisnosti između ova dva aktera. Društvo znanja je temeljni pokretač gospodarskog napretka. Za stvaranje društva znanja potrebno je obrazovano i obučeno stanovništvo koje teži povećanju produktivnosti cjelokupnog ekonomskog rasta i razvoja.

Suvremeno društvo danas je sve više suočeno s ekspanzijom obrazovanja gdje je sve veća prisutnost sudionika u procesu obrazovanja. Razlozi su mnogobrojni, primjerice, razvijanje raznih vještina, želja za obrazovanjem, bolji životni status, tržište rada temeljeno na visokoobrazovanom kadru, inovacijama, kompetencijama, usvajanjem novih znanja i dr.

S ekonomskog gledišta veći stupanj društveno-ekonomskog razvoja doprinosi visoko obrazovanje i njegove institucije. Visokoobrazovana radna snaga od posebne je važnosti za ostvarenje modernog društva temeljenog na znanju. Splet inovacija i tehnološkog napretka u gospodarskom svijetu jamče sve veću potražnju za kompetencijama temeljeno na visokoj naobrazbi. Buduća obrazovana radna snaga predstavlja glavni okvir ekonomskog rasta i rasta produktivnosti u društvu znanja.

Uloga visokog obrazovanja predstavlja najvišu fazu u obrazovnom ciklusu. Ono je glavni faktor i pokretač gospodarskog rasta i napretka. Njegova povezanost s istraživanjem i inovacijama imaju glavnu ulogu u razvoju pojedinca te cjelokupnog društva.

2.1. Stvaranje koncepta i pristupi kvalitete u visokom obrazovanju

Kvalitetno stvaranje koncepta upravljanja u visokoobrazovanim institucijama podrazumijeva svaki složen i zahtjevan projekt koji ostvaruje većinu planiranih učinaka, a loše učinke i posljedice sprečava. U visokom obrazovanju, kvaliteta je glavna odrednica uspjeha visokoobrazovanih institucija. Ona uključuje sve politike, mehanizme, procese te aktivnosti kako bi se održao razvoj organizacija. Institucije visokog obrazovanja sve su više izložena

konkurenciji te je njihovo učinkovito kvalitetno upravljanje važan dio poslovanja. Dionici odnosno korisnici visokog obrazovanja određuju koliko je adekvatna kvaliteta pojedinog učilišta. Učilišta bi trebala dati veću dodatnu vrijednost društvu povećanjem kvalitete i obujma edukacijskog sadržaja. Visokorazvijena učilišta moraju istodobno zadovoljavati interese studenata, zaposlenika i društva. Da bi to činila, moraju oblikovati organizaciju koja će biti sukladna spomenutim interesima, odnosno moraju se razviti odgovarajući ciljevi, podciljevi, načela, mjera, pravila i procesi.

Ciljevi studenata ogledaju se u kvalitetnom korištenju sadržaja; imati odgovarajuću učestalost, dovoljno vrijeme, mogućnost pohađanja nastave i prisutnost na provjerama i ispitima; ugodnost studiranja, smanjiti stres na najmanju razinu; zaštita od nezakonitih i neformalnih djelovanja nastavnika koja podrazumijeva neadekvatnu podršku učilišta prema studentima te laka i brza dostupnost određenog sadržaja i informacija potrebnih za praćenje studija.

Obrazovni sustav potrebno je uskladiti po principima koji omogućuju veću kvalitetu upravljanja. No, pretpostavke stvaranja koncepata i poimanje kvalitete kontinuirano se isprepliću zbog stalnih promjena u okruženju u kojemu djeluju visokoobrazovane institucije.

2.2. Društveni trendovi u visokom obrazovanju

Sustav visokog obrazovanja danas čini državna uprava, odnosno ministarstvo i agencije zaslužne za obrazovanje, državna i privatna učilišta i visoke škole, studenti te institucije koje usavršavaju stručnjake u primijenjenim znanjima.

Visoko obrazovanje važan je društveni proces te putem strateških ciljeva i načela društva treba znatno utjecati na oblikovanje i organizacijske oblike kako bi učilišta bila što kvalitetnija i učinkovitija. Ako društvo želi brži napredak i razvoj, stimulirat će se studenti i građani da pristupe visokom obrazovanju. Na taj način brže će napredovati te utjecati znatno na nastanak novih organizacijskih oblika koji će imati manje troškove i biti kvalitetniji od postojećih. Sadašnja državna i privatna učilišta i visoke škole na studentskom tržištu mogli bi dobiti mnogo konkurenata, a studentima i građanima omogućiti i pružiti jeftinije i kvalitetnije oblike visokog obrazovanja. Također, novi poduzetnici mogli bi postati stručne organizacije, stručnjaci pojedinci i nastavnici državnih sveučilišta koji bi priključivanjem u privatne sektore omogućili isplativijim i kvalitetnijim.

Promjene u politici visokog obrazovanja gdje bi vladalo načelo da student bude stvaran korisnik novca i da sam određuje gdje će studirati, stvorit će se drugačiji odnosi između moći visokog obrazovanja i društva. Dakle, studenti će izabrati nove metode učenja i rada te nove organizacijske oblike kao što je veća kvaliteta, manji troškovi koji će odgovarati njegovom životnom stilu. Ovakav sustav podložan bi bio na tržištu novoj konkurenciji u visokom obrazovanju jer bi poduzetnički interesi nametali nove odnose.

Društvene promjene koje su se dogodile u visokom obrazovanju do danas, izuzetno su velike. Globalizacija te tehnološki napredak neke su od posljedica koje su potaknulo društvo na promjene u životu i na sve veću obrazovanost. Stoga, visokoobrazovane institucije našle su se u mreži znatnih promjena i prilagodbe na tržištu. Sve veća potražnja i privlačnost samog obrazovanja, povećanje broja visokoobrazovanih institucija na tržištu, demografske promjene, internacionalizacija obrazovanja i istraživanja temeljena na razvoju informacijske i komunikacijske tehnologije, samo su neke od današnjih promjena u obrazovnom sustavu.

„Društveni su trendovi pojave u kojima u dužem razdoblju do neke razine povećava učestalost nekog događaja.“² Trendovi mogu poboljšavati ili pogoršavati odnose u društvu. Na oblikovanje visokog obrazovanja znatno utječu sljedeći trendovi:

- jačanje ideoloških koncepata u organizaciji društva i obrazovanja,
- povećanje obujma edukacijskog sadržaja,
- nastajanje novih i razvoj postojećih vještina, metoda i istraživanja,
- nastajanje novih i razvoj postojećih tehnologija,
- rast obujma i razina poteškoća koje društva trebaju rješavati u raznim područjima života.³

Razvoj trendova, društvu treba omogućiti da se troškovi izdvajanja za obrazovanje smanje na najmanju moguću razinu, zatim, da se omogući što većem boju korisnika dostupno više i kvalitetnije obrazovanje. Primjenu novih trendova trebala bi provoditi i primjenjivati država.

² Buratović Vladimir, *Rajski studij. Vrhunsko visoko obrazovanje*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2010., str.51

³ ibidem, str. 52

3. VISOKA UČILIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Djelatnost visokog obrazovanja provode sva visoka učilišta. Visoka učilišta uključuju sve ustanove visoke naobrazbe koje su ovlaštene za ustroj i izvedbu studija te znanstvenog, visokostručnog ili umjetničkog rada. U Republici Hrvatskoj visoko obrazovanje provodi se kroz sveučilišne i stručne studije te ona mogu biti javna i privatna. Visoka učilišta čine sveučilišta (sa svojim sastavnicama – fakultetima i umjetničkim akademijama), veleučilišta i visoke škole.

Sveučilište je ustanova koja osniva i provodi sveučilišne studije u najmanje dva znanstvena ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarnu studiju kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem svojih fakulteta, umjetničkih akademija i odjela.⁴ Osim sveučilišnih studija može izvoditi i stručne studije. Sastavnice sveučilišta su fakulteti, umjetničke akademije, instituti, odjeli te druge sastavnice u skladu sa zakonom. Sveučilište, fakultet i umjetnička akademija osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom. Fakultet je visoko učilište kao temeljna sastavnica sveučilišta i izvodi sveučilišne studije putem kojih razvija znanstveni i stručni rad u jednom ili više znanstvenih i stručnih polja. Pod umjetničkom akademijom podrazumijevamo također visoko učilište kao sastavnicu sveučilišnog ustrojstva gdje se izvodi sveučilišni umjetnički studij. Sveučilišni umjetnički studij razvija vrhunsko stvaralaštvo i znanstvenoistraživačku djelatnost. Dok sveučilišni studij osniva se kao sastavnica sveučilišta koja uključuje studijske programe te uz to razvija znanstveni, umjetnički i stručni rad u interdisciplinarnome području te sudjeluje u izvedbi i razvoju cjelokupnog studija.

Nadalje, veleučilište i visoka škola su ustanove koje organiziraju i izvode samo stručne studije. Veleučilište je visoka škola koja izvodi barem tri različita studija iz barem tri različita polja i visoke škole ne mogu biti njezine sastavnice. Visoke škole koje imaju dopusnicu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta mogu iznimno provoditi i sveučilišni studij.⁵ Osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja djelatnost u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i svojim statutom.

⁴ Vdović Škegro M., Čelić Stubičan S., Avilov M., Visoko obrazovanje u 2013., Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2014. str. 9

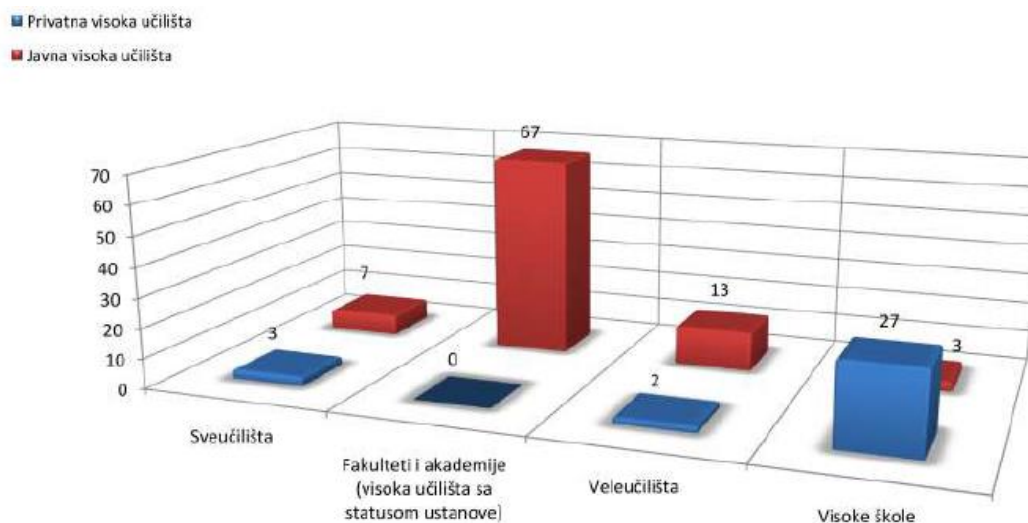
⁵ ibidem, str. 10

„Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u znanosti, umjetnosti i visokom obrazovanju, zatim u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito, dok stručni studij studentima pruža primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces.“⁶

Republika Hrvatska osniva javno sveučilište zakonom, a javno veleučilište i visoku školu uredbom Vlade Republike Hrvatske.⁷

Na sljedećem grafikonu možemo vidjeti ukupan broj javnih i privatnih učilišta u Republici Hrvatskoj. Visoka učilišta su sveučilišta sa svojim sastavnicama (fakultetima i umjetničkim akademijama), veleučilišta i visoke škole. U Republici Hrvatskoj djeluju sve zajedno 122 visoka učilišta sa statusom ustanove, od kojih je ukupno 90 javnih učilišta, a 32 privatna učilišta (grafikon 1). Na temelju dostupnih podataka iz grafikona možemo zaključiti da u Republici Hrvatskoj najveći dio visokih učilišta su u sastavu javnih visokih učilišta od kojih najveći broj čine fakulteti i umjetničke akademije. Privatna učilišta su manje zastupljena od javnih učilišta, ali ipak veći dio privatnih učilišta čine visoke škole.

Grafikon 1: Javna i privatna visoka učilišta u Republici Hrvatskoj

Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje

<https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/statistike> (02.09.2015.)

⁶ Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, čl 69

⁷ Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske; *Osnivanje visokih učilišta* <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=7483&sec=3305> (02.09.2015.)

U sljedećoj tablici možemo vidjeti ukupan broj upisanih studenata po tipu studija (stručni studij, sveučilišni studij) i tipu visokih učilišta (javna učilišta, privatna učilišta) kroz akademska razdoblja od 2008./09. do 2013./14. Na temelju dostupnih podataka iz tablice možemo zaključiti kontinuiran rast stručnog i sveučilišnog studija. No, značajan efekt rasta imaju javna visoka učilišta u oba tipa studija, stručnog studija i sveučilišnog studija, dok, privatna učilišta imaju znatno manje upisanih studenata kroz sva akademska razdoblja. Najviše studenata se odlučuje ipak za studij na javnim učilištima.

Tablica 1: Ukupan broj studenata po tipu studija i tipu visokih učilišta u razdoblju od 2008/09. do 2013/14.

Tip studija	2008/09	2009/10	2010/11	2011/2012	2012/13	2013/14
Stručni studij	56.831	58.249	62.517	63.240	59.624	55.050
Javna visoka učilišta	45.907	46.298	47.672	48.170	45.317	39.065
Privatna visoka učilišta	10.924	11.951	14.845	15.070	14.307	15.985
Sveučilišni studij	128.767	127.058	131.534	134.178	128.661	123.626
Javna visoka učilišta	128.669	126.929	131.371	133.984	128.274	122.882
Privatna visoka učilišta	98	129	163	194	387	744
Ukupno:	185.598	185.307	194.051	197.418	188.285	178.676

Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje

<https://www.azvo.hr/hr/statistike/broj-studenata-po-raznim-kriterijima/44-statistike/690-ukupan-broj-studenata-po-tipu-visokih-uilita-za-0910-i-1011>

Državna sveučilišta uživaju ugled i smatraju se stručnim autoritetom u javnosti. Takav status stekla su prije svega zato što su u ranijoj povijesti učinila mnogo za razvoj pojedinca te cjelokupnog društva. Također, pridonijela su razvoju stručnog i visokoobrazovanog kadra koji imaju visoke klasifikacije i iskustvo u njihovim institucijama. Zaposlenici na državnim odnosno javnim sveučilištima ovlaštenu su ocjenjivati studente po određenim kriterijima. No, u tom kontekstu javljaju se i određene procedure gdje se studentima može znatno otežati studij, čak do te mjere da može doći do gubitka prava na studij.

Državna sveučilišta uz vlastitu ideologiju prikazuju se važnim akterom u razvoju društva koji je prije svega dovršen. Uzimajući u obzir standarde koji bi prikazao državna sveučilišta u sasvim drugačijem pogledu s obzirom na vrednovanje rada. Kada bi kvaliteta državnih sveučilišta (standarda) bila usmjerena na:

- studentovu sposobnost u postizanju određenih rezultata na kraju studija,
- ocjenu razvijenosti te

- dodatnu vrijednost koju bi državna sveučilišta trebala davati studentima,

slika bi bila potpuno drugačija u odnosu na onu gdje se sveučilišta prikazuju boljim nego što jesu.

Državna sveučilišta odgovorna su za kvalitetu svog djelovanja ali također i za studentska postignuća koja su im potrebna nakon završenog studijskog obrazovanja. Takva sveučilišta trebaju raspolagati s najvećom razinom znanja određenog znanstvenog i stručnog područja te biti uvježbana u prijenosu znanja na studente. Sposobnost državnih sveučilišnih institucija da ostvare takav način upravljanja ovisi o obujmu znanja kojim raspolažu. Poboljšano upravljanje i organizacija državnih sveučilišta mogu znatno povećati kvalitetu studenata.

Pojedinac koji želi razvijati svoje znanje to čini kontinuiranim učenjem gdje zapaža nove činjenice i koncepte, otkriva nove metode i spoznaje, usavršava se i uvježbava na način da postiže bolje rezultate.

Država kao glavni osnivač javnog sveučilišta delegirala je dva temeljna procesa upravljanja, a to su: školovanje studenata i znanstveno istraživanje. Takav proces upravljanja trebao bi oblikovan s ciljem stvaranja vrijednosti i razvoja društva. Državna sveučilišta trebala bi biti organizacije koje posjeduju visoke standarde kvalitete i učinkovitosti. Također, njihova zadaća je i utjecaj na kvalitetu ljudi koji će razvijati društvo.

„Sve javne organizacije, pogotovo državna sveučilišta, koja znatno utječu na razvoj društva, moraju djelovati odgovorno i kvalitetno. Državna sveučilišta trebala bi stvarati ljudski potencijal koji će podizati kvalitetu života građana u zemlji, povećavati znanje, predlagati rješenja za razvoj društva i upozoravati na teškoće.“⁸ Za optimalan razvoj društva važno je da strategije javnih organizacija budu usklađene sa strategijom društva. Između države i državnih javnih sveučilišta nužna je organizacija zbog važnosti visokog obrazovanja i cjelokupnog napretka i razvoja.

Javna usluga države i državnih sveučilišta u praksi nisu dovoljno razvijena ni precizno oblikovana. Temeljni standardi kvalitete i učinkovitosti sveučilišta izostaju jer procesi, odgovornosti i ovlasti između države i javnih organizacija nisu jasno definirani. Država svojim načinom ne upravlja dovoljno adekvatno javnim učilištima. Razloga je mnogo od kojih se može istaknuti izmjena određenih pripadnika u političkim strankama za mjesto

⁸ Buratović Vladimir, *Jesu li državna sveučilišta glupa?*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2009., str.39

upravljača državnih i javnih organizacija. Takva izmjena novih političkih pripadnika koja se upoznaje sa stanjem u društvu dovodi do sporog te nedovoljno razvijenog sustava. Novi upravljači po dolasku na vlast nisu dovoljno kvalificirani da nove promjene u organizacijama počinju i odmah provoditi. Danas je sve više izražena potreba za znanjem na tržištu te stoga treba djelovati kvalitetno i pažljivo kako bi promjene bile što više učinkovite. Glavni nedostatak države je nedovoljno razvijeno stimulativno okruženje za razvoj javnih učilišta već sve veći monopolistički položaj koji sprječava mogućnost nastanka konkurencije. Zakoni ne omogućavaju razvoj i nastanak novih organizacijskih oblika visokog obrazovanja. Takav monopolistički ustroj državnih sveučilišta usporava razvoj kvalitete javne usluge obrazovanja, omogućava visoke troškove, povećava školarine te cjelokupno gledano razvoj društva ostaje zakinut.

Preduvjet za razvoj društva na tržištu jest povećanje i usavršavanje obrazovanih u moderan elitni proces visokoobrazovanih. Takav proces postaje masovan i sve veći udio pripadnika teži visokom obrazovanju. No, glavni preduvjet je da bude cjenovno i troškovno povoljan.

Za učinkovit rad državnih sveučilišta važna je kvaliteta upravljačkih resursa u koju je uključeno planiranje, organizacija, vođenje i kontrola. Dobar upravljački proces optimalno doprinosi svakodnevnom radu organizacije. Uz upravljačke resurse potrebna je kvalitetna provedba strateških ciljeva na kojima se trebaju temeljiti državna sveučilišta. Svaka planska struktura državnih sveučilišta treba sadržavati strategiju temeljenu na godišnje, višegodišnje i ostale planove, organizaciju i uloge te projekte i mora biti pravno regulirana. Postavljanje loših strateških ciljeva državnih sveučilišta dovodi do nepotrebnog trošenja društvenih sredstava. Strateški ciljevi visokorazvijenih državnih sveučilišta trebali bi biti primjerice:

- povećati broj studenata koji završavaju studij na 90-97%,
- podići prosječnu ocjenu studenata na jednu nižu od najbolje, a u studijskim predmetima na najbolju,
- povećati stupanj uvježbanosti studenata u korištenju znanja i stručnih istraživanja kako bi bili sposobniji rješavati radne situacije odmah po završetku studija,
- prenijeti studentu veći obujam edukacijskog sadržaja,
- smanjiti trajanje studija s 5 na barem 4 godine,
- smanjiti troškove studija.⁹

⁹ ibidem, str.73

3.1. Javno ekonomsko učilište – Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet Zagreb sastavnica je Sveučilišta u Zagrebu. Sveučilište je osnovano 1662. godine, među prvim sveučilištima u Europi, dok sam Ekonomski fakultet svoj status dobio je osnivanjem 1920. godine.¹⁰ Ekonomski fakultet u Zagrebu kao sastavnica javnog ekonomskog sveučilišta predstavlja najstariju instituciju visokog obrazovanja u području ekonomije. Dakle, on je vodeća, prva i najveća institucija u Republici Hrvatskoj na području visokog obrazovanja za obrazovanje poduzetnika i menadžera u regiji. Sveučilišno poslovanje sastoji se od 250 članova koji izvode studijske programe. Sveučilište u Zagrebu je pravna osoba sa statusom javne ustanove. Osnivač i nositelj osnivačkih prava Sveučilišta jest Republika Hrvatska.¹¹ Sveučilištem upravljaju sveučilišna tijela koja obavljaju poslove svoje nadležnosti. Sastavnice sveučilišnih tijela su: rektor, Senat, Sveučilišni savjet, rektorski kolegij u širem sustavu, vijeća područja, odbori, povjerenstva odnosno radne skupine.¹² Na čelu voditelja cjelokupnog sveučilišta nalazi se rektor sa svojim obvezama i nadležnim funkcijama upravljanja obrazovne ustanove. Rektor za svoj rad je odgovoran Senatu te jednom godišnje podnosi svoje izvješće o radu i poslovanju Sveučilišta.¹³

Danas, Ekonomski fakultet Zagreb pohađa oko 10.000 studenata te se on nalazi na najvećem rangu prilikom odabira studenata. Također, ekonomski studij prema različitim programima ,svake godine završava oko 15000 studenata.

Na sveučilištu izvode se preddiplomski i diplomski te poslijediplomski doktorski i specijalistički studijski programi iz područja ekonomije i poslovne ekonomije. Studenti svoj status na fakultetu mogu ostvariti kao redoviti i izvanredni. Redoviti su oni studenti koji studiraju prema programu temeljenom na studiranju u punom radnom vremenu. Trošak redovitog studenta dijelom ili u cijelosti, subvencionira država iz svog proračuna. Dok, izvanredni studenti svoje troškove studiranja podmiruju iz vlastitih izvora, odnosno troška u cijelosti podmiruje student.

¹⁰ Službena web stranica Sveučilišta u Zagrebu, Ekonomski fakultet
<http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=3> (02.09.2015.)

¹¹ Sveučilište u Zagrebu, *Statut Sveučilišta u Zagrebu*, 2005., čl. 2, str. 2
<http://www.unizg.hr/uredssi/images/datoteke/statut.pdf> (02.09.2015.)

¹² Statut Sveučilišta u Zagrebu, *Sveučilišna tijela*, 2005. čl.11, str.4
<http://www.unizg.hr/uredssi/images/datoteke/statut.pdf> (02.09.2015.)

¹³ *ibidem*, čl. 14, str.4

Sveučilišni studij na Ekonomskom fakultetu provodi se kroz tri godine, odnosno četiri godine ovisno o razini studija.

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij traju pet akademskih godina i nosi ukupno 300 ECTS-a i izvodi se kao redoviti i izvanredni studij. Pravo upisa na integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij stječu kandidati koji su završili četverogodišnju srednju školu, položili državnu maturu, što podrazumijeva da kandidat ima stečene sve uvjete potrebne za upis na studij. Završetkom preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija stječe se akademski naziv magistar/ magistra ekonomije (mag.oec.).

Preddiplomski sveučilišni studij traje četiri akademske godine te se razlikuje od ostalih javnih ekonomskih učilišta u kojima prva razina studija (preddiplomskog) traje tri akademske godine. Ova razina studija nosi ukupno 240 ECTS-a te student stječe pravo upisa na odgovarajući jednogodišnji diplomski sveučilišni studij. Završetkom preddiplomskog studija stječe se akademski naziv sveučilišni prvostupnik/prvostupnica ekonomije (univ.bacc.oec.). Također, pravo upisa na preddiplomsku razinu sveučilišnog studij podudaraju se s uvjetima za upis na *integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij*, što podrazumijeva da kandidat ima završenu četverogodišnju razinu srednje škole i položenu državnu maturu. To je prva stepenica visokoobrazovane institucije gdje se studenti osposobljavaju za diplomski studij te im se pruža mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima.

Diplomski sveučilišni studij traje jednu akademsku godinu te se ova razina studija, također, razlikuje od ostalih javnih ekonomskih učilišta, gdje akademska godina diplomskog sveučilišnog studija traje u prosjeku 2 godine. Pravo na diplomsku razinu studija imaju kandidati koji su završili odgovarajuću razinu preddiplomskog studija i ostvarili sve uvijete za upis na diplomsku razinu studija. No, kandidati koji su završili preddiplomski sveučilišni studij u trajanju tri akademske godine i ostvarili 180 ECTS bodova, moraju položiti ispite razlikovane godine kako bi mogli ostvariti dodatnih 60 ECTS bodova i ispuniti osnovan uvijete za upis na diplomsku razinu, a to je ostvarenih ukupno 240 ECTS bodova. Diplomski studij završava polaganjem svih ispita, izradom i polaganjem diplomskog rada u skladu sa studijskim programom. Ukupan broj bodova kojeg osoba odnosno student/studentica dobije završetkom studija, odnosno završetkom preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija ili integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija iznosi najmanje 300 ECTS bodova te se stječe akademski naziv magistar/magistra uz naznaku struke.

Poslijediplomski specijalistički studij traje jednu odnosno jednu i pol akademsku godinu i nosi ukupno 60 odnosno 90 ECTS bodova. Završetkom se stječe akademski naziv sveučilišni specijalist/specijalistica (univ.spec.oec.).

Uvjeti za upis na poslijediplomski specijalistički studij:

- Završen predbolonjski četverogodišnji sveučilišni dodiplomski studij ili završen bolonjski sveučilišni diplomski studij čijim se završetkom stječe 300 ECTS bodova.
- Prosjek ocjena 3,5 ostvaren tijekom studija. Ukoliko kandidat ima niži prosjek potrebno je priložiti pismenu preporuku dva sveučilišna profesora.
- Poznavanje jednog stranog jezika.¹⁴

Poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij iz smjera ekonomije i poslovne ekonomije traje tri akademske godine i nosi ukupno 180 ECTS bodova. Student završetkom ove razine studij stječe akademski naziv doktor/doktorica znanosti (dr.sc.)

Dugoročni ciljevi Ekonomskog Sveučilišta u Zagrebu do 2025.:

- djelovati će kao sveobuhvatno sveučilište koje učinkovito izvodi atraktivne, kvalitetne studije u motivirajućem, kreativnom i poticajnom okruženju;

-ostvarivati će fleksibilnu i svrhovitu (re)distribuciju studenata po područjima i po razinama, usklađenu s osobnim potrebama studenata, sa strategijom razvoja gospodarstva i potrebama za određenim kvalifikacijama te ostalim društvenim i osobnim potrebama. Posebni naglasak će se stavljati na razvoj kvalitetnih i atraktivnih diplomskih studija koji će privlačiti motivirane studente iz Hrvatske, EU i šire;

- pozicionirati će i povećati konkurentnost u nacionalnom, regionalnom i EU kontekstu s obzirom na kvalifikacije prvostupnika, a posebno magistara struke;

- pružati će jednake mogućnosti studiranja i pristupa visokom obrazovanju svima na temelju njihovih kompetencija;

- razvijati će stručne studije koji su značajni za potrebe razvoja gospodarstva i za društvene potrebe u kontekstu cjeloživotnog obrazovanja.¹⁵

¹⁴ Službena web stranica Sveučilišta u Zagrebu, Ekonomski fakultet
<http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=1473> (02.09.2015.)

¹⁵ Strategija studija i studiranja Sveučilišta u Zagrebu (2014.-2025.), Zagreb, 2014.god.

Stoga, valja naglasiti kako visoko učilište u Zagrebu postiže visoki ugled u područjima ekonomije i poslovne ekonomije. Razvija se sve veći interes mladih iz godine u godinu te nastoji svoje povjerenje i ugled zadržati razvitkom naprednijeg obrazovanja, temeljenog na suvremenim obrazovnim programima. Također, kao važan čimbenik hrvatskog gospodarstva, nastoji unaprijediti intelektualno, znanstveno i kulturno naslijeđe kroz dužu budućnost. Uz to, temelji se na važnom čimbeniku, a to je jačanje međunarodne prepoznatljivosti hrvatskog visokog obrazovanja i znanosti.

3.2. Privatno ekonomsko učilišta – Veleučilište VERN

Veleučilište VERN osnovano je 1990. godine sa sjedištem u Zagrebu. Kao visokoobrazovana institucija pod imenom „Visoka škola za ekonomiju poduzetništva“ počela je djelovati od 2000. godine na temelju dopusnice i rješenja Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske.¹⁶ Veleučilište VERN osnovana je Aktom o osnivanju Visokog učilišta, a osnivač ove privatne institucije je VERN d.o.o. za komunikacije iz Zagreba.¹⁷ Ministarstvo znanosti i tehnologije od 2000. godine, odobrio je pravo javnosti. Veleučilište je osnovano radi obavljanja djelatnosti visokog i cjeloživotnog obrazovanja. Poslovanje veleučilišta obavlja se izvođenjem, organizacijom studija, te primjenom znanstveno-istraživačke i razvojne djelatnosti.

Veleučilište obavlja sljedeće djelatnosti:

- ustrojstvo i izvedba preddiplomskih stručnih i specijalističkih diplomskih stručnih studija s odgovarajućim dopusnicama,
- ustroj, organizacija, izvođenje i razvoj obrazovnih programa iz područja primijenjenih znanosti u sustavu cjeloživotnog obrazovanja,
- istraživanje i razvoj te izrada i vođenje stručnih i znanstveno-istraživačkih projekata,
- izdavačka djelatnost,
- organizacija konferencija, simpozija, okruglih stolova i seminara te

http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Dokumenti/Javne_rasprave/Pet_strate_skih_dokumenata_01.2014/1_PRIJEDLOG_Strategije_Studiji_i_studiranje.pdf (05.09.2015.)

¹⁶ Službena web stranica Veleučilišta VERN, <http://www.vern.hr/o-vernu/povijest-i-razvoj> (09.09.2015.)

¹⁷ Statut Veleučilišta VERN, Zagreb, 2013. čl.2, str. 4 <http://www.vern.hr/docs/VERN-Statut-procisceni-tekst-07-2013.pdf> (09.09.2015.)

- savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem.¹⁸

Rad sveučilišta osigurava se iz financijskih sredstava, naplatom školarina i ostalih usluga, stipendija te iz drugih izvora koji su dopušteni zakonom.

Studiji koji se izvode na veleučilištu su preddiplomski stručni studij te specijalistički diplomski stručni studij. Na preddiplomskoj stručnoj razini studija izvode se sljedeći programi: ekonomija poduzetništva, poslovna informatika, turizam – turistički i hotelski menadžment, novinarstvo, tehnički menadžment te odnosi s javnošću i studij medija. Dok diplomatska razina stručnog studija obuhvaća sljedeće vrste programa: poduzetnički menadžment, upravljanje poslovnim komunikacijama, računovodstvo i financije, menadžment održivog razvoja turizma te IT menadžment.¹⁹

Veleučilištem upravljaju nadležna tijela, a to su: upravno vijeće, dekan, glavni direktor te uprava. Dok stručno tijelo veleučilišta je stručno vijeće.²⁰ Upravno vijeće brine o zakonitosti rada, kvalitetnom rastu djelatnosti Veleučilišta te o politici upravljanja ljudskim resursima. Dekan, kao ravnatelj Veleučilišta, zastupa ga te upravlja Veleučilištem organizacijom, odgovara za zakonitost djelovanja i rada, te donosi odluke koje su usklađene i regulirane aktom Veleučilišta i dr. djelatnosti za koje je nadležan. Bira se na vrijeme od četiri godine. Stručno vijeće ima i svoje članove, a to su: dekan, prodekani, voditelji studija, predstojnici katedri, voditelj kvalitete, tri člana iz poslovnog segmenta (jedan je glavni direktor, a jedan predstavnik zaposlenika) te predstavnici studenata.

Status studenata može biti redoviti i izvanredni i prava studenata regulirana su Statutom, pravilnikom i pripadajućim zakonima Veleučilišta. Jednaki status mogu steći domaći državljani (Republike Hrvatske) i strani državljani.

Status studenta na Veleučilištu stječe se:

- upisom na studij prema upisnim uvjetima pripadajućeg studija,
- plaćanjem nepovratne upisne rate školarine za pripadajući studij
- potpisom ugovora s Veleučilištem.²¹

¹⁸ ibidem, čl.10, str. 6 (09.09.2015.)

¹⁹ Službena web stranica Sveučilišta VERN

<http://www.vern.hr> (09.09.2015.)

²⁰ Statut Veleučilišta VERN, čl.19, str.11

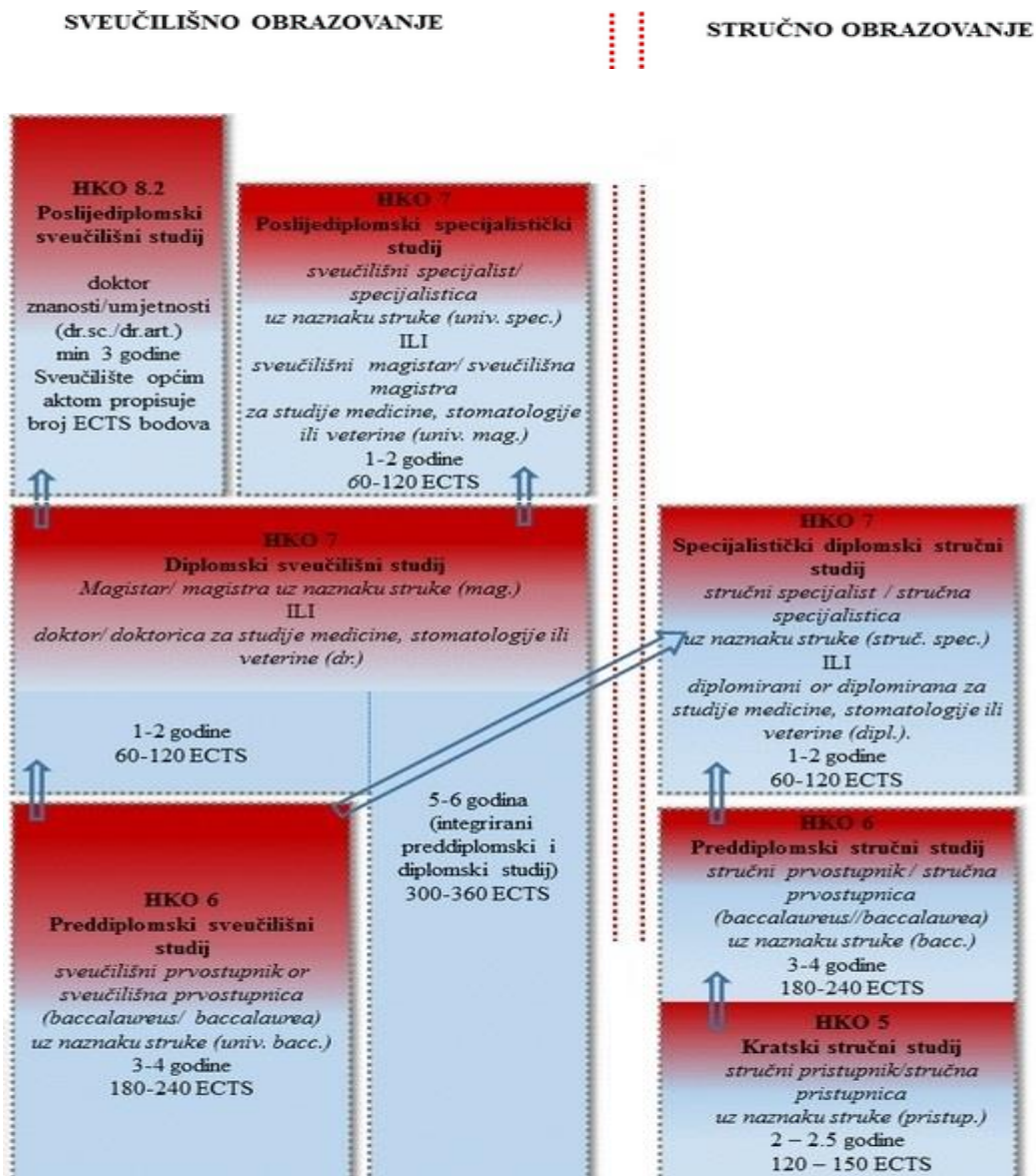
<http://www.vern.hr/docs/VERN-Statut-procisceni-tekst-07-2013.pdf> (09.09.2015.)

²¹ibidem, čl. 57, str. 25 (12.09.2015.)

Studiranje se provodi po standardima Bolonjskog procesa i podrazumijeva obveznost pohađanja nastave. Također, pravila ponašanja svih studenata i zaposlenika regulirana su u Etičkom kodeksu koji sadrži etičke norme ponašanja u visokoobrazovanoj instituciji.

Navedena shema (slika 1) prikazuje sustav upravljanja visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj visoko obrazovanje provodi se kroz sveučilišne i stručne studije. Na sveučilišnom studiju izvode se tri razine studija, a to su: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Preddiplomski sveučilišni studij traje tri do četiri akademske godine te se njegovim završetkom ukupno stječe 180 do 240 ECTS bodova. Završetkom preddiplomskog studija, stječe se naziv prvostupnik/prvostupnica ekonomije (univ.bacc.oec.). Diplomski sveučilišni studij traje jednu ili dvije akademske godine te se njegovim završetkom stječe 60 do 120 ECTS bodova. Sveučilišni studij, preddiplomskog i diplomskog studija čijim se završetkom stječe najmanje 300 ECTS bodova, dobiva se akademski naziv magistar/magistra struke. Na sveučilišnom studiju provodi se još i poslijediplomski sveučilišni studij te poslijediplomski specijalistički studij. Poslijediplomski sveučilišni studij traje najmanje tri godine i njegovim završetkom se stječe 180 ECTS bodova te akademski naziv doktor/doktorica znanosti. Poslijediplomski specijalistički studij traje jednu do dvije godine i njegovim završetkom se stječe akademski naziv sveučilišni specijalist/specijalistica uz naznaku struke. Stručni studij izvodi sljedeće razine: kratki stručni studij, preddiplomski stručni studij te specijalistički stručni studij. Kratki stručni studij traje od dvije do dvije i pol godine, njegovim završetkom se stječe stručni naziv, stručni prvostupnik/prvostupica s postignutih ukupno od 120 do 150 ECTS bodova. Preddiplomski stručni studij traje tri do četiri godine, te se ukupno stječe 180 do 240 ECTS bodova i stručni naziv stručni prvostupnik/prvostupnica. Specijalistički diplomski studij u pravilu traje jednu do dvije godine, njegovim završetkom stječe se ukupno do 60 do 120 ECTS bodova i stječe se stručni naziv, stručni specijalist/specijalistica uz naznaku struke. Ukupan broj bodova koji se može ostvariti na preddiplomskom i specijalističkom diplomskom stručnom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.

Slika 1: Shema sustava visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje

<https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/vrste-studija-u-republici-hrvatskoj> (10.09.2015.)

4. KVALITETA STUDIRANJA NA PRIVATNIM I JAVNIM EKONOMSKIM UČILIŠTIMA

Primarni korisnici obrazovne usluge su studenti te je stoga nužno pratiti njihovo zadovoljstvo kvalitetom obrazovne usluge koja im se pruža u pojedinim obrazovnim institucijama bilo da se radi o javnim ili pak privatnim ekonomskim učilištima. Obrazovna institucija u kojoj se provode određene usluge kompleksan je pojam koji predstavlja proces prijenosa distribucije znanja. Njihova uspješnost mjerena je ocjenama kao jednim raspoloživim mjerilom koji se provodi u obrazovnim institucijama. Dobivene ocjene koje predstavljaju mjerilo znanja često su i percepcije studenta o kvaliteti obrazovne usluge koja im se pruža u obrazovnoj instituciji. Sadašnja mjerila koja tumače kvalitetu obrazovne usluge koje su primjenjuju na ekonomskim studijima u Hrvatskoj kroz vrednovanje znanja, nastavnika od strane studenata, predstavlja jedan od kriterija kvalitete pruženih usluga. Nedostatak visokoobrazovanih ekonomskih institucija, ali i ostalih je nepovezanost s poslodavcima u svrhu boljeg i kvalitetnijeg rada studenata odnosno budućih zaposlenika. Kada bi suradnja fakulteta visokoobrazovanih institucija s javnim i privatnim poduzećima bila održana i uzajamna, studentima bi se omogućilo veći spektar vidika, znanja, prakse i iskustva što bi ujedno poboljšao rad i zadovoljstvo poslodavaca. Hrvatska tek izgrađuje svoj sustav osiguranja kvalitete na razini pojedinih istraživačkih i visokoobrazovanih sveučilišnih institucija. Norme koje se bave kvalitetom upravljanja izdaju se od strane međunarodne organizacije za kvalitetu, među kojima je najpoznatija norma ISO 9001. Takva primjena olakšava realizaciju ciljeva i postizanje kvalitete pojedinih visokoobrazovanih institucija. Primjenom norme ISO 9001 učinkovitije je ispuniti zakonske zahtjeve koji će postići poboljšanje u segmentu kvalitetnog upravljanja nastave. Zakonom o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju²² koji je 2009. stupio na snagu, Agenciji za znanost i visoko obrazovanje (AZVO) daje cjelovitu sliku o upravljanju kvalitetom u visokom obrazovanju.²³ AZVO je javno tijelo koje provodi sustav osiguranja kvalitete te vrednovanje svih ustanova visokog školstva. Također, navodi se da studijske programe koji se izvode na javnim sveučilištima diktira sveučilišni senat, dok programe na privatnim visokom učilištima, sveučilištima ili ustanovama za stručno visoko obrazovanje diktira Agencija za znanost i visoko obrazovanje (AZVO).

²² Zakon o osiguranju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, NN 45/09, Zagreb, 2009.
https://www.hrstud.unizg.hr/download/repository/Zakon_o_osiguravanju_kvalitete_u_znanosti_i_visokom_obr_azovanju.pdf (12.09.2015.)

5. STRATEGIJA SEGMENTACIJE U VISOKO EKONOMSKOM OBRAZOVANJU

U sustavu visokih učilišta zadnjih 20 i više godina u Republici Hrvatskoj, dogodila se svojevrsna ekspanzija rasta privatnih učilišta u odnosu na javna učilišta. Sustav visokog obrazovanja dobio je konkurenciju osnivanjem prvog privatnog visokog učilišta početkom devedesetih godina 20. stoljeća iz područja ekonomije. Privatna učilišta zauzela su impresivan rast visokih učilišta ekonomskog usmjerenja. Između privatnih i javnih ekonomskih učilišta vodi se značajna „tržišna utakmica“ na studentskom tržištu. Visoko javno ekonomsko učilište u Republici Hrvatskoj tvori piramidu na 16 veleučilišta i 7 sveučilišta. Dakle, potreba privatnih visokih učilišta nije primjereno razvijena da bi mogla odgovarati potrebama tržišne mobilnosti s aspekta gospodarskog i javnog sektora. Danas je sve više izražena sklonost razvijana privatnih visokih učilišta ekonomskog usmjerenja te je iz tog razloga tržište postalo prezasićeno. Tržište visokog ekonomskog obrazovanja treba oblikovati na način da se ujednače kriteriji razvijana takvih učilišta s kriterijima djelatnosti.

Segmentacija tržišta u visokom obrazovanju s toga dijeli tržište na: studentsko tržište, akademsko tržište, tržište obrazovanih usluga gospodarstvu i lokalnoj zajednici te istraživačko tržište. S toga valja djelatnost javnih i privatnih visokih ekonomskih učilišta uskladiti sa segmentacijom tržišta kako bi se postigla njihova sveobuhvatnost.

Studentsko tržište podrazumijeva podjelu na javno i privatno obrazovanje gdje je danas, sve više izraženo natjecanje javnih i privatnih učilišta u pridobivanju studenata. Studenti ovisno o svojim mogućnostima, prioritetima i kvalitetom visokog učilišta odlučuju za koji segment studentskog tržišta će se opredijeliti.

Akademsko tržište održava mobilnost sveučilišnih nastavnika između javnog i privatnog učilišta. Njegova razvijenost temelji se na učinkovitoj uređenosti obrazovnog sustava koji mora biti u skladu s mobilnosti sveučilišnih nastavnika neovisno o kojem se učilištu radi. Visokoobrazovana učilišta osim redovitih obrazovanih usluga u sustavu formalnog obrazovanja moraju biti usklađena s određenom obrazovnom infrastrukturom (dovoljan broj nastavnika, primjereni materijalni i tehnološki uvjeti, kvaliteta pružanja usluga i dr.).

Tržište obrazovanih usluga gospodarstvu i lokalnoj zajednici obuhvaća adekvatnu suradnju između privatnih i javnih učilišta. Dakle, razvijena uzajamna suradnja između visokih učilišta i gospodarstva značajan je pokazatelj učinkovitosti sustava visokih učilišta. Pored sustava formalnog obrazovanja visoka učilišta pružaju određene obrazovne usluge koje su potrebne gospodarstvu i lokalnoj zajednici u njezinom razvoju.

Istraživačko tržište u konačnici podrazumijeva poslovanje gospodarskih subjekata s obrazovnim institucijama gdje se traže aplikativna rješenja u nastojanju da se segmentacija ovakvog tržišta što više unapređuje.

6. KARAKTERISTIKE I RAZLIKE JAVNIH I PRIVATNIH EKONOMSKIH UČILIŠTA

Odnos javnog (državnog) i privatnog u visokom obrazovanju u RH uspostavljen je pojavom prvih privatnih visokih učilišta ranih 2000-ih godina.²⁴ U visokoobrazovanom sustavu jedna trećina visokih učilišta djeluje na studentskom tržištu, a na njima studira 7% studentske populacije. Odnos između privatnog i javnog sektora postaje sve više neravnopravan zbog sve veće izražene konkurencije među njima. U posljednjih desetak godina dogodio se neuravnotežen nesklad između javnog, državnog i privatnog sektora u visokom obrazovanju što je dovelo pada cjelokupnog visokoobrazovanog sustava.

Većinu europskih sveučilišta kontrolira i financira država iz svojih prikupljenih prihoda (poreza). Republika Hrvatska osniva javna visoka učilišta. Sveučilišta osniva zakonom, a veleučilišta i visoke škole uredbom Vlade Republike Hrvatske.²⁵ Dok privatno veleučilište i visoka škola osnivaju se odlukom osnivača temeljenog na propisima koji se odnose na osnivanje ustanova.²⁶ Studenti koji pohađaju državna sveučilišta plaćaju djelomične školarine ili su od nje u potpunosti oslobođeni, ovisno o sveučilištu i rezultatima studenata. Sve veća potražnja za tercijarnim obrazovanjem dovela je do snažnog porasta novoosnovanih privatnih visoko obrazovanih institucija.

U mnogim europskim zemljama, privatna učilišta pokazuju se više cijenjena kvalitetom i višim standardima koje pružaju u odnosu na javna učilišta. Primjerice, u sustavu visokog obrazovanja u SAD-u, na prvom mjestu po kvaliteti samog učilišta su privatna, dok javna učilišta zauzimaju posljednja mjesta.

Prilikom uspoređivanja odnosa između privatnih i javnih ekonomskih učilišta valja uzeti u obzir sve relevantne pokazatelje koji upućuju na kvalitetu obrazovanog sustava. Prije svega, potrebno je odrediti i analizirati ciljeve institucija visokog obrazovanja. Javna sveučilišta financiraju se iz državnog proračuna te nastale troškove pokrivaju ubiranjem iz državnih poreza. Dok, privatno visoko učilište percipira se kao skupo što izaziva oprez prilikom

²⁴ Bilten savjeta Veleučilišta VERN, *Javno i privatno u viskom obrazovanju RH*, Zagreb, 2012.
<http://www.vern.hr/docs/informacijski-paket/bilten-3-HR.pdf> (13.09.2015.)

²⁵ Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju,
NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 čl. 49

²⁶ *ibidem*, čl. 13

studiranja na takvim učilištima u odnosu na vrijednosti koje se dobivaju za novac kojim se plaća studij. Privatna učilišta svoje poslovanje provode transparentno gdje svoje prihode ostvaruju putem školarina. Upisna politika provodi se jednostavno, studenti koji nisu uspjeli zadovoljiti upisne kriterije na javnim učilištima te koji posjeduju veću platežnu sposobnost te su voljni platiti visoke privatne školarine ostvaruju upis na privatna učilišta. Godina studija na nekom od privatnih učilišta plaća se oko 33.000 kn, što znači da prijediplomski studij u trajanju od tri godine košta oko 100.000 kn te to pokriva sve troškove poslovanja privatnih učilišta. Postojanje privatnih učilišta omogućava budućim studentima veći izbor na studentskom tržištu te veći pristup obrazovanju što u konačnici utječe na pozitivne društvene dobitke u odnosu na javni monopol i povećanja ukupnog dohotka u gospodarstvu. Ipak, javna učilišta u većini europskih zemalja osiguravaju veću kvalitetu obrazovanja od privatnih iz razloga što se provodi upisna politika temeljena na upisnim rezultatima (prijemnim ispitima, ostvarenim bodovima iz prijašnjeg srednjoškolskog obrazovanja ili dr.), za razliku od privatnih učilišta gdje je temeljni kriterij upisa cjenovan politika. No, kod nekih privatnih institucija kao što je katoličko sveučilište, osim profita tj. plaćanja školarina postoje i strogo upisni standardi koji u konačnici dovode do kvalitetnijeg gotovog outputa na tržište rada.

Državni sektor, koji se percipira kao jeftino visoko obrazovanje u odnosu na privatni sektor postoje česte nedoumice iz razloga jer nema relevantnih i sustavno prikazanih podataka o tome koliko se novaca iz državnog proračuna odvaja i troši po jednom studentu, po godini, odnosno po studiju. Već to, samo po sebi, ukazuje na neadekvatno i neracionalno učinkovito poslovanje takve visokoobrazovane institucije. Stoga, valja samo vjerovati nekompatibilnim podacima i izjavom donedavnog ministra znanosti, obrazovanja i športa da se iz proračuna, samo za pokriće troškova nastave na pojedinim ekonomskim fakultetima, godišnje, po studentu izdvaja do 40.000 kn.²⁷ Tome valjda dodati činjenicu da prema upućenim podacima u kojima su u obzir uzeti pokazatelji kvalitete studiranja (omjer broja nastavnika prema broju studenata, opremljenost, omjer broja završenih studenata i njihovom zapošljivosti na tržištu rada), prema Agenciji za znanost i visoko obrazovanje, gotovo da dobiveni rezultati nadmašuju iste pokazatelje na privatnim učilištima uz istu cijenu troškova studiranja po studentu, godišnje. To ukazuje na činjenicu, s obzirom na troškove studija privatnih visokih učilišta s većim cjenovnim razredom u odnosu na javna visoka učilišta, dobiveni konačni

²⁷ Bilten savjeta Veleučilišta VERN, *Javno i privatno u viskom obrazovanju RH*, Zagreb, 2012.
<http://www.vern.hr/docs/informacijski-paket/bilten-3-HR.pdf> (13.09.2015.)

prihodi su znatno manji, a rezultati u konačnici bolji, nego rezultati studiranja na većini državnih visokih učilišta.

Govoreći o komercijalizaciji koja je vezana uz robu i tržište, postavlja se pitanje: je li visoko obrazovanje roba? Pod robom podrazumijevamo onaj proizvod koji sadrži tri ključne karakteristike, a to su: vrijednost (ona koja je u proizvod uložena), uporabna vrijednost (ona vrijednost iz koje će proizaći uporaba dobivenog proizvoda) i prometna vrijednost (ona vrijednost koja će biti plaćena za gotov proizvod). Prema ovim kriterijima, visoko obrazovanje podrazumijeva sve tri vrijednosti: uložena vrijednost u studente putem kontinuiranog učenja, polaganjem ispita i dr., dobiveno znanje studenta nakon završetka studija te plaćeni rad za primjedbu određenog znanja na tržištu rada.

Visoka ekonomska učilišta (privatna i javna) možemo promatrati kroz komercijalizaciju tržišta koju pružaju i ostvaruju. Komercijalizacija visokoobrazovanih ekonomskih učilišta uključuje, tržište obrazovanja nudeći svoje usluge (robu), te tržište gdje rezultate svoga djelovanja plasiraju na tržište rada. S toga razlikujemo, *komercijalizaciju u privatnom javnom viskom ekonomskom obrazovanju i komercijalizaciju u javnom viskom ekonomskom obrazovanju.*

Komercijalizacija u privatnom viskom ekonomskom obrazovanju, poticana tržišnim mehanizmom, ostvaruje svoju društvenu i ekonomsku novostvorenu vrijednost za društvenu zajednicu i trgovačka društva koja predstavljaju temelj tržišnog rasta i razvoja cjelokupnog gospodarstva. Njihovo poslovanje ne financira se novcem poreznih obveznika te ne ostaju nikom dužna. Svojim komercijalnim djelovanjem koji se odvija u okviru postojećih zakona, ostvaruju uspjeh na tržištu rada te doprinose kontinuiranom razvoju kvalitete cjelokupnog društva i gospodarstva. Također, u okviru komercijalizacije postoje zaključci kako diploma koju student ostvaruje na privatnom viskom učilištu nije odraz znanja već je više odraz plaćenih školarina. Diplomu koju pojedini student ostvaruje završetkom svog studija trebala bi biti samo dokaz znanja koje je stečeno na učilištu.

Komercijalizacija u javnom viskom ekonomskom obrazovanju pokazuje na neravnopravnost tržišnog natjecanja. Naime, kako bi se ravnopravnost na tržištu visokog obrazovanja ostvarila, financijska potpora državnog sektora iz državnog proračuna, trebala bi popraćena odgovarajućom regulacijom na tržištu koje gotovo danas, ni nema. Nadalje, posljednjih

nekoliko godina pojedina državna ekonomska učilišta postala su slična javnima. Takva učilišta trenutno na tržištu nastupaju plaćanjem odgovarajućih školarina na teret studenata koji su u stekli uvjete studiranja uz državnu potporu. Iz tog razloga dolazi do sve većeg nesklada između privatnih i javnih visokih ekonomskih učilišta, što dovodi do niske kvalitete studija te se dampingom remeti ravnopravnost na studentskom tržištu.

Visokorazvijeno državno sveučilište trebalo bi zadovoljavati dvije ključne značajke, a to su:

- prvo, značajka koja odgovara studentima – *država daje naknadu za studij* što podrazumijeva da se student odriče prihoda s tržišta rada tijekom studija te da većina završenih studenata dat će u društvu, tijekom radnog vijeka putem poreza, više novaca od većine građana koji nisu studirali. Stoga je državi u interesu da potiče te da ostvaruje visokoobrazovane građane. Na taj način promijenila bi se cjelokupna slika i predodžba o sustavu visokog obrazovanja na državnim sveučilištima.
- drugo, *tek diplomirane osobe bit će stručnjaci* što podrazumijeva da osobe koje su završile visoko obrazovanje na državnim sveučilištima neće se za jednostavne i složene poslove morati dodatno usavršavati u praksi ili institucionalnim školovanjem. Usvojit će teorije, metode rješavanja praktičnih i biti uvježbane i spremne u vještinama i poslovima potrebnim za odgovarajući rad.²⁸

Ovakav koncept zahtjeva drugačiju strategiju, organizaciju i metodologiju državnog sveučilišta koje počiva na kriterijima visoke vrijednosti, kvalitete i učinkovitosti te što manji troškovi za studente i društvo. Uz to, takav sustav mora biti uklopljen u razvoj društvene organizacije koje će imati više usklađene interakcije državnih sveučilišta s društvenim interesom što uključuje nove organizacijske oblike visokog obrazovanja. Novi sustav visokog obrazovanja koji bi uključivao državna i privatna sveučilišta, licencirane organizacije, bio bi znatno jeftiniji, kvalitetniji i učinkovitiji od sadašnjeg sustava temeljenog na Bolonjskom procesu. Putem načela i pravila oblikovale bi se mjere za postizanje većih ciljeva i standarda za kontrolu organizacijskih procesa i osoba. Svako načelo ima određen stupanj funkcionalnosti, a njegova primjena može biti pozitivnog ili negativnog djelovanja. Načela djeluju pozitivno kada se primjenjuju učinkovitije u korist razvoja organizacije, a negativno kada ih se koristi za manipulaciju ili za uništavanje razvoja cjelokupne organizacije.

²⁸ Prilagođeno prema: Buratović Vladimir, *Rajski studij. Vrhunsko visoko obrazovanje*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2010., str.71

7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Na temelju teorijskog i istraživačkog dijela iz dostupnih izvora, zaključuje se kako je obrazovanje važan faktor svakog modernog gospodarstva utemeljenog na društvu znanja. Komplementarna veza između obrazovanja i gospodarstva vezana je za tržište rada. No, danas je sve više izražena nezaposlenost koja pokazuje nesklad između ponude i potražnje zanimanja na tržištu. Obrazovanje se promatra kao ulagačka aktivnost koja pridonosi razvoju cjelokupnog gospodarstva. Svaki pojedinac koji teži obrazovanju, očekuje da će se njegov trud i zalaganje isplatiti kroz zapošljavanje u onom području u kojem se i obrazovao. Obrazovanje prije svega povećava produktivnost pojedinca, a povećavajući produktivnost, pojedinac očekuje i veću zaradu. No, tržište rada uz obrazovano društvo, danas, sve više postaje siromašno, te je izražena sve veća nezaposlenost obrazovanog mladog kadra što dovodi do neusklađenosti visokoobrazovnog sustava. Upravo zbog toga, analiza zapošljivosti završenih studenata na javnim ili privatnim ekonomskim učilištima pokazuje stvarno stanje visokobrazovanog sustava u Hrvatskoj.

Ekonomsko usmjerenje postaje već duži niz godina jedan od glavnih prioriteta među studentima visokog učilišta. Na privatnim ekonomskim učilištima i poslovnim školama kontinuirano iz godine u godinu ekspanzivno rastu upisne kvote studenata čime se studenti završetkom ekonomskog obrazovanja susreću s poteškoćama na tržištu rada. Njihova potražnja postaje prezasićena upravo iz činjenice jer potreba tržišta nije relevantno usklađena s potrebama visokog ekonomskog obrazovanja.

Stoga, potrebno je kontinuirano analizirati i pratiti stanje tržišta kada je riječ o mogućnostima zapošljavanja studenata ekonomskog usmjerenja. No, takav sustav praćenja u Hrvatskoj gotovo da se ne provodi što dovodi do sve većeg nesklada između tržišta i obrazovanja.

U sljedećoj tablici prikazano je kretanje broja studenata u području društvenih znanosti po akademskim godinama. Za usporedbu su navedena sva polja u društvenim znanostima s naglaskom na polju ekonomije. Iz dostupnih podataka možemo vidjeti da najveći udio studenata opredjeljuje se za ekonomsko usmjerenje što prikazuje rastući trend u polju ekonomije kroz sve akademske godine u odnosu na ostala polja društvenih znanosti. Naglašena sklonost studenata u odabiru prema ekonomskim usmjerenjem sugerira na nedovoljno ujednačenost prema ostalim usmjerenjima na studentskom tržištu. Prilikom svih akademskih godina u razdoblju od 2008./09. do 2013./2014. zabilježen je kontinuirani rast za

ekonomskim usmjerenjem što nam govori da je ekonomija među prvim željenim prioritetima upisa studenata na visoko učilište.

Tablica 2: Broj studenata u području društvenih znanosti od akademske godine 2008/09. do 2013./2014.

BROJ STUDENATA PO PODRUČJU I POLJU	Akademska godina					
	2008./2009.	2009./2010.	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.
Društvene znanosti	94.894	95.246	99.517	97.288	89.038	83.445
Edukacijsko-rehabilitacijske znanosti	526	655	581	597	668	611
Ekonomija	51.778	53.389	55.072	53.875	47.091	42.750
Informacijske i komunikacijske znanosti	7.504	6.918	7.050	6.933	7.508	7.600
Interdisciplinarne društvene znanosti	198	231	419	443	236	139
Kineziologija	3.669	1.863	3.652	3.625	3.191	2.946
Logopedija	181	200	213	219	247	253
Pedagogija	7.442	7.534	7.122	6.852	6.906	5.935
Politologija	782	1.232	1.365	1.466	1.320	1.307
Pravo	18.570	19.084	18.195	18.914	17.219	17.238
Psihologija	1.259	1.328	1.604	1.306	1.464	1.770
Sigurnosne i obrambene znanosti	735	666	1.960	925	966	894
Socijalne djelatnosti	1.124	1.241	1.301	1.403	1.312	1.220
Sociologija	1.126	905	983	730	910	782

Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje (<https://www.azvo.hr/hr/statistike/1122-broj-studenata-po-poljima-od-akademske-godine-2008-09-do-2012-13>).

8. ZAKLJUČAK

Visoko obrazovanje važna je odrednica društvenog procesa i zato valja znatno utjecati na kvalitetu njegovog oblikovanja i strategiju upravljanja. Kada uz visoko obrazovanje promatramo ekonomska učilišta možemo utvrditi da se dogodila značajna ekspanzija rasta. Takav preokret na studentskom tržištu doveo je do niza promjena u sustavu visokog obrazovanja. Prije svega, „tržišna utakmica“ između privatnih i javnih ekonomskih učilišta postaje sve više izraženija i dovodi do sveukupnog pada visokoobrazovanog sustava.

Postojeći sustavi visokog obrazovanja, državnih i privatnih ekonomskih sveučilišta dovode do negativnih posljedica za građane, studente te cjelokupno društvo. Privatne organizacije, ali i javne, provode neadekvatan organizacijski oblik gdje nastoje ojačati i zadržati korisnike njihovih usluga kako bi povećale prihode i dobit svog poslovanja.

Privatne institucije često mijenjaju vlasnike, razvijaju se, propadaju i nestaju. No, privatne organizacije svoju strategiju upravljanja kreiraju prvenstveno prema vlastitom, a ne prema društvenom interesu. U javnim institucijama dolazi do manjka javne usluge ili nedovoljne kvalitete, stoga, građani s većom platežnom sposobnošću biraju bolje usluge u privatnim organizacijama. No, infrastruktura koja je potrebna za adekvatan razvoj privatnih učilišta nije odraz dugoročnog rasta i napretka koji bi mogao odgovoriti potrebama modernog društva temeljenog na znanju.

Javna učilišta svoje upravljanje provode neadekvatno te destimuliraju razvoj visokog obrazovanja studenata. Neadekvatno upravljanje odraz je neusklađenosti društvenih interesa i interesa državnih sveučilišta, niska kvaliteta i učinkovitost organizacijskih oblika, nedostatak povezanosti s trgovačkim društvima i dr. Koncept kvalitetnog upravljanja povećat će dodatnu vrijednost u društvu te će studenti biti više odlučniji za ono učilište koje im pruža adekvatne potrebne resurse. Visokorazvijena učilišta trebaju imati jasno određene zadaće, ciljeve, ovlasti i odgovarajuće organizacijske oblike odgovornosti kako bi omogućila povećanje veće produktivnosti i vrijednosti korisnicima i društvu. Jedan od nedostataka visokih učilišta u Hrvatskoj jest i provedba Bolonjskog sustava koji je nedovoljno definiran i učinkovit. Bolonjski proces sve više prisiljava studente na nepotrebnu potrošnju po sve višim cijenama. Stoga, visoko obrazovanje usporava u razvoju i postaje neprimjeren i nekvalitetan za korisnike.

Odnos između privatnih i javnih ekonomskih učilišta može se definirati kao odnos nezdrave konkurencije gdje svako učilište nameće svoja pravila i načela u svoju korist, a ne u korist pojedinca, korisnika učilišta ili pak cjelokupnog društva. Sve veća diskriminacija javnog naspram privatnog nanose štetu obrazovnom sustavu. Stoga je nužno stvoriti jedinstven sustav visokog obrazovanja koji bi bio koristan za sve. Odnos privatnih i javnih ekonomskih učilišta trebao bi se u potpunosti uskladiti, te zajedničkom suradnjom temeljenu na komplementarnosti i kompatibilnosti poticati mobilnost studenata temeljnu na kvalitetnom načelu upravljanja. „Tržišna utakmica“ koja se odvija na studentskom tržištu trebala bi osiguravati ravnopravnost, koja će nastojati ukloniti sve negativne, a poticati sve pozitivne učinke komercijalizacije visokog obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Zajednička suradnja državnog i privatnog sektora osigurala bi ravnopravnu poziciju na tržištu te doprinijela gospodarskom napretku i razvoju društvene zajednice. Budućnost suvremenog društva prije svega ovisi o uspostavljanju kvalitetnog obrazovnog sustava između privatnih i javnih učilišta. Javna sveučilišta moraju se suočiti s procesom rasprostranjene konkurencije te svoju obrazovnu strategiju obrazovanja unaprijediti, kako bi sudjelovala u doprinosu razvoja društva u kojem djeluju.

Današnji razvoj obrazovne usluge postaje sve više zamršen, dugotrajan i neučinkovit. Stoga, visokoobrazovane ekonomske institucije zbog sve veće konkurencije moraju svoje poslovanje usmjeriti na kvalitetu obrazovne usluge kako bi zadovoljile čitav niz korisnika. Konkurencija između ekonomski visokoobrazovanih institucija, ne osigurava adekvatnu razinu obrazovanja za potrebe tržišta rada, stoga valja provesti odgovarajuće reforme koje će nastojati zadovoljiti odgovarajuću razinu kvalitetnog i učinkovitog, visokog obrazovanja u društvu. No, kvalitetnije visoko obrazovanje prije svega zahtijeva i veće izdvajanje proračunskih sredstava za potrebe financiranja visokih učilišta, prije svega državnih (javnih) visokih učilišta.

LITERATURA

Knjige:

1. Buratović V. (2009.) *Jesu li državna sveučilišta glupa*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb
2. Buratović V. (2010.) *Rajski studij: Vrhunsko visoko obrazovanje*, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb
3. Zelenika, R. (2000): *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*, Sveučilište u Rijeci, Rijeka

Internetski izvori:

4. Agencija za znanost i visoko obrazovanje; (2010.); *Polazne osnove za mrežu visokih učilišta studijskih programa u Republici Hrvatskoj*, Zagreb (21.8.2015.)
http://www.herdata.org/public/Polazne_osnove_za_mre%C5%BEu_visokih_u%C4%8Dili%C5%A1ta_i_studijskih_programa_u_RH.pdf
5. Barić V. i Obadić A. (2012.). *Odnos javnih i privatnih ekonomskih učilišta – svjetski trendovi i praksa u Hrvatskoj – jučer, danas, sutra*, Zagreb (21.08.2015.)
<http://web.efzg.hr/RePEc/Chapters/chapter13-02.pdf>
6. Bilten savjeta Veleučilišta VERN (2012.), *Javno i privatno u viskom obrazovanju RH*
<http://www.vern.hr/docs/informacijski-paket/bilten-3-HR.pdf> (13.9.2015.)
7. Dolenc, D. (2010.) *Model financiranja visokog obrazovanja*. Institut za razvoj obrazovanja, Zagreb (24.8.2015.)
http://www.iro.hr/userdocs/File/Publikacije/IRO_Model_financiranja_visokog_obrazovanja_u_Hrvatskoj_2010.pdf
8. Državni zavod za statistiku – Republike Hrvatske (24.8.2015.)
<http://www.dzs.hr/>

9. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2014.); *Statistički ljetopis 2014*, Zagreb (24.8.2015.)

http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2014/sljh2014.pdf

10. Vdović Škegro M., Čelić Stubičan S., Avilov M., (2014.), *Visoko obrazovanje u 2013.*, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2014. (3.9.2015.)

http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1522.pdf

11. Glanville H. (2006.); *Osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju*, Zagreb (3.9.2015.)

<http://www.unios.hr/uploads/50priru%C4%8Dnik%20osiguravanje%20kvalitete%20u%20visokom%20obrazovanju.pdf>

12. Krivačić, D. (2010.) *Poslovna strategija veleučilišta i visokih škola*, Zagreb (02.9.2015.)

13. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (02.09.2015.)

<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2254>

14. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske; *Osnivanje visokih učilišta* (02.09.2015.)

<http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=7483&sec=3305>

15. Obadić A. i Majić E. (2013.) *Analiza strukture nezaposlenosti visokoobrazovanih osoba u Republici Hrvatskoj i mjere za njeno smanjivanje*, Zagreb (02.09.2015.)

16. Službena web stranica Agencije za znanost i visoko obrazovanje (13.9.2015.)

<https://www.azvo.hr/hr/>

17. Službena web stranica Sveučilišta u Zagrebu (02.09.2015.)

<http://www.unizg.hr/>

18. *Strategija studija i studiranja Sveučilišta u Zagrebu (2014.-2025.)*, Zagreb, 2014. god. (05.09.2015.)

http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Dokumenti/Javne_rasprave/Pet_strateskih_dokumenata_01.2014/1_PRIJEDLOG_Strategije_Studiji_i_studiranje.pdf

19. Veleučilište VERN (09.09.2015.)

<http://www.vern.hr/>

Statuti:

20. Sveučilište u Zagrebu (2005.); *Statut Sveučilišta u Zagrebu.* (02.09.2015.)

<http://www.unizg.hr/uredssi/images/datoteke/statut.pdf>

21. Visoka poslovna škola VERN (2005.); *Statut Veleučilišta VERN* (09.09.2015.)

<http://www.vern.hr/docs/VERN-Statut-procisceni-tekst-07-2013.pdf>

Zakon:

22. *Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15.

POPIS SHEMA, TABLICA I GRAFIKONA

Popis tablica:

Tablica 1. Ukupan broj studenata po tipu studija i tipu visokih učilišta u razdoblju.	13
od 2008/09. do 2013/14.....	13
Tablica 2. Broj studenata u području društvenih znanosti od akademske godine.....	31
2008/09. do 2013/14.....	31

Popis sheme:

Shema 1. Sustav visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.....	22
--	----

Popis grafikona:

Grafikon 1. Javna i privatna visokih učilišta u Republici Hrvatskoj	12
---	----

SAŽETAK

Visoko obrazovanje važan je društveni proces te je temeljni pokretač gospodarskog napretka. Za stvaranje društva znanja potrebno je obrazovano i obučeno stanovništvo koje teži povećanju produktivnosti cjelokupnog ekonomskog rasta i razvoja. Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole osnivaju se kao ustanove. U Republici Hrvatskoj djelatnost visokog obrazovanja provodi se kroz visoka učilišta koja mogu biti privatna i javna. Javna učilišta osniva i financira Republika Hrvatska putem proračuna, odnosno prihoda koje ostvaruje kroz poreze, dok privatna učilišta osnivaju se na temelju odluka koje donose osnivači u skladu s propisima te se financiraju iz sredstava koje ostvaruju svojim poslovanjem odnosno školarinama studenata. Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole osnivaju se kao ustanove. Sastavnice sveučilišta su fakulteti, umjetničke akademije i odjeli te druge sastavnice sukladne zakonu. Sveučilište obuhvaća preddiplomski sveučilišni studij, diplomski sveučilišni studij i poslijediplomski sveučilišni studij, dok veleučilišta i visoke škole provode stručni studij. Ekonomska učilišta su najviše ekonomske institucije znanosti i obrazovanja hrvatskog društva. No, današnji nekonzistentan razvoj javnog i privatnog ekonomskog obrazovanja dovodi do značajnih problema u gospodarstvu. Sve veća nezaposlenost jedan je od značajnih pokazatelja nesklada između ponude i potražnje na tržištu ekonomskog usmjerenja. Analiza zapošljivosti završenih studenata javnih i privatnih ekonomskih učilišta u Hrvatskoj trebala bi biti odraz stvarnog stanja visokog obrazovanja u zemlji. Obzirom da iz godine u godinu ekspanzivno raste broj upisanih studenata na privatnim ekonomskim učilištima, studenti se kontinuirano susreću s poteškoćama u zapošljavanju tijekom završetka studija. Stoga, valja visoko obrazovanje ekonomskog usmjerenja prilagoditi potrebama tržišta rada. Neuravnotežen nesklad između javnog (državnog) i privatnog sektora u viskom obrazovanju dovodi do pada kvalitete cjelokupnog visokoobrazovanog sustava. Takav odnos između privatnog i javnog ekonomskog učilišta postaje sve više neravnopravan zbog sve veće izražene konkurencije među njima.

Ključne riječi: visoko obrazovanje, nezaposlenost, odnos javnog i privatnog učilište, izvori financiranja, kvaliteta studiranja

SUMMARY

Higher education is an important social process and is a fundamental driver of economic progress. In order to create a society of knowledge, the educated and trained population is needed which aims to increase the productivity of the overall economic growth and development. Universities, polytechnics and colleges are established as institutions. In the Republic of Croatia the activity of higher education is conducted through colleges which can be private and public. Public colleges are established and financed by Republic of Croatia through the budget, that is to say, through the revenues which are realized on the basis of decisions taken by the founders in accordance with the regulations and are financed by funds which are collected through its activities, respectively, student fees. Universities, polytechnics and colleges are established as institutions. Components of the university are faculties, academies of arts and departments as well as other elements in accordance with law. University includes undergraduate university study, graduate studies and postgraduate studies, while polytechnics and colleges conduct specialist studies. Economic colleges are the highest economic institutions of science and education of the Croatian society. However, today's inconsistent development of public and private economic education leads to significant problems in the economy. Increasing unemployment is one of the important indicators of imbalance between supply and demand in the economically oriented market. The analysis of employability of graduate students of public and private economic institutions in Croatia should be a reflection of the real situation of higher education in the country. Considering the fact that each year the number of enrolled students is in growth at both private and public economic universities, students of specific qualifications are continuously facing difficulties in employment during the completion of the study. Therefore, higher education of economic orientation should be adapted to the needs of the labour market. Unbalanced discrepancy between public (state) and private sector in higher education leads to a collapse of the entire system of higher education. Such relationship between the private and the public economic college becomes more and more unequal due to the increasing stiff competition between them.

Keywords: higher education, unemployment, the ratio of public and private university, funding sources, quality study